

פתרון הבחינה בידיעת הלשון והבעה - שאלון משולב

יחידת לימוד אחת

מועד קיץ 2008

שאלון: 011104

מוגש על-ידי: ישראלה דויד, רחל נעים ואפרת לילוס

מורות ללשון ברשת בתי הספר של יואל גבע

ידיעת הלשון והבעה

שאלון משולב

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שישה פרקים.

פרק א	–	דיוקי הגייה	–	(2×4)	–	8	נקודות
פרק ב	–	הפועל	–	$(2 \times 8) + (1 \times 8)$	–	24	נקודות
פרק ג	–	תצורת השם ותורת ההגה	–	(4×4)	–	16	נקודות
פרק ד	–	תחביר ושחבור	–	(6×4)	–	24	נקודות
פרק ה	–	הבנה	–	$(3+2+5+6)$	–	16	נקודות
פרק ו	–	הבעה	–	(12×1)	–	12	נקודות
	–	סה"כ	–		–	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) ענה על השאלות 1-12 בגיליון התשובות המצורף.
- (2) משאלה 13 והלאה כתוב את תשובותיך במחברת הבחינה.
- (3) בסיום הבחינה מסור למשגח את גיליון התשובות עם מחברת הבחינה.
- (4) הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

ענה על השאלות 1-12 בגיליון התשובות המצורף.

בשאלות 1-12 מוצעות לכל שאלה ארבע אפשרויות תשובה, אך רק אחת מהן נכונה. בנספח יש גיליון תשובות ובו מספרי השאלות, ולידם אותיות המציינות את התשובות המוצעות. בגיליון התשובות סמן לכל שאלה x במשבצת שמשמאל לאות המציינת את התשובה הנכונה (ראה דוגמה במסגרת).
לכל שאלה סמן x אחת בלבד. אם תסמן יותר מ-x אחד לשאלה, תיפסל התשובה.

שים לב: בסיום הבחינה מסור למשגיח את גיליון התשובות עם מחברת הבחינה.

דוגמה לסימון בגיליון התשובות:

61. א. בשבוע הספר קניתי שתי ספרים בשמונים וארבע שקלים.
ב. בשבוע הספר קניתי שתי ספרים בשמונים וארבע שקלים.
ג. בשבוע הספר קניתי שני ספרים בשמונים וארבעה שקלים.
ד. בשבוע הספר קניתי שני ספרים בשמונים וארבעה שקלים.

את התשובה הנכונה עליך לסמן בגיליון התשובות כך:

61. א ב ג ד

פרק א – דיוקי הגייה (8 נקודות)

ענה על השאלות 1-4 בגיליון התשובות (לכל שאלה – 2 נקודות).

בכל שאלה בחר באפשרות המבטאת את ההגייה הנכונה של שם המספר ושל אותיות השימוש (וכל"ב), מבין ארבע האפשרויות המוצעות.

1. א. בְּשַׁנַּת אֶלֶף תִּשְׁעַת מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם יזם אונסקו את "האמנה להגנה על מורשת התרבות והטבע של העולם".
ב. בְּשַׁנַּת אֶלֶף תִּשְׁעַת מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם יזם אונסקו את "האמנה להגנה על מורשת התרבות והטבע של העולם".
ג. בְּשַׁנַּת אֶלֶף תִּשְׁעַת מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם יזם אונסקו את "האמנה להגנה על מורשת התרבות והטבע של העולם".
ד. בְּשַׁנַּת אֶלֶף תִּשְׁעַת מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם יזם אונסקו את "האמנה להגנה על מורשת התרבות והטבע של העולם".
2. א. בעמוד מספר עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה במסמך כתובות שֵׁשֶׁת ההנחיות ליישום האמנה.
ב. בעמוד מספר עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע במסמך כתובות שֵׁשֶׁת ההנחיות ליישום האמנה.
ג. בעמוד מספר עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה במסמך כתובות שֵׁשֶׁת ההנחיות ליישום האמנה.
ד. בעמוד מספר עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע במסמך כתובות שֵׁשֶׁת ההנחיות ליישום האמנה.
3. א. לאחרונה יצא לאור ספר חדש בן שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת עמודים, העוסק בממלכת הצלבנים בארץ ישראל במאה השְׁתַּיִם-עֶשְׂרִה.
ב. לאחרונה יצא לאור ספר חדש בן שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת עמודים, העוסק בממלכת הצלבנים בארץ ישראל במאה השְׁתַּיִם-עֶשְׂרִה.
ג. לאחרונה יצא לאור ספר חדש בן שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת עמודים, העוסק בממלכת הצלבנים בארץ ישראל במאה השְׁנַיִם-עֶשְׂרִי.
ד. לאחרונה יצא לאור ספר חדש-בן שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת עמודים, העוסק בממלכת הצלבנים בארץ ישראל במאה השְׁנַיִם-עֶשְׂרִי.

4. א. בקיץ שעבר ביקרו בעיר שִׁבְעֵ-עֶשְׂרֵה אֶלֶף שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְחֲמִשָּׁה תיירות ותיירים.
- ב. בקיץ שעבר ביקרו בעיר שִׁבְעֵ-עֶשְׂרֵה אֶלֶף שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְחֲמִשׁ תיירות ותיירים.
- ג. בקיץ שעבר ביקרו בעיר שִׁבְעָה-עֶשֶׂר אֶלֶף שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְחֲמִשׁ תיירות ותיירים.
- ד. בקיץ שעבר ביקרו בעיר שִׁבְעָה-עֶשֶׂר אֶלֶף שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְחֲמִשָּׁה תיירות ותיירים.

פרק ב - הפועל (24 נקודות)

בפרק זה שאלות סגורות ושאלות פתוחות.

את התשובות לשאלות הסגורות (שאלות 5-12) המשך לסמן בגיליון התשובות.

את התשובות לשאלות הפתוחות (שאלות 13-20) כתוב במחברת הבחינה.

שאלות סגורות (16 נקודות)

ענה על השאלות 5-12 בגיליון התשובות (לכל שאלה – 2 נקודות).

5. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגזרה?

א. תָּן כתף!

ב. סָע צפונה!

ג. רָד במדרגות בזהירות!

ד. טַל את ידיך לפני הארוחה!

6. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?

א. הפגישה בין המנהיגים היָתְּה. נקודת מפנה ביחסים בין המדינות.

ב. הידיעה הכִּתְּה אותנו בתדהמה.

ג. המחלקה צִיְתְּה למפקד.

ד. הסטודנטית תִּמְצְתְּה את המאמר.

7. להחלטה זו קדמה סדרה של דיונים מעמיקים.

מהי צורת העתיד של הפועל קדמה?

- א. תקדים
- ב. תקדים
- ג. תקדים
- ד. תקדים

8. נושאים רבים מעניינים אותם.

איזה פועל הוא מאותו שורש של הפועל מעניינים אך בבניין אחר?

א. התעניינו בשעת הצום.

ב. תעניינו אותנו בתכניותיהם.

ג. התעניינו בנושא.

ד. השמים התענינו.

9. איזה פועל אינו שייך לגזרת נחי ל"י/ה?

א. על הקיר תלוייה תמונה מקורית.

ב. העיר העותמאנית בנזיה מעל העיר הצלבנית.

ג. הבננה מצוייה בשוק במשך רוב ימות השנה.

ד. לדעתי, זו החלטה שגויה.

10. לפניך שני משפטים (1)-(2), ובכל משפט יש פועל מודגש.

(1) הוועדה התמנתה לפני כחודש.

(2) הוועדה התנתה את פעילותה בהתחייבות הממשלה לקבל את המלצותיה.

במה הפעלים התמנתה, התנתה שונים זה מזה?

- א. בבניין ובשורש ב. בגוף ובזמן
- ג. בבניין ובגוף
- ד. בשורש ובזמן

11. לפניך שני משפטים (1)-(2), ובכל משפט יש פועל מודגש.

(1) במאה ה-18 שבה העיר להיות עיר נמל מרכזית.

(2) יופייה של העיר שבה את לב רואיה.

במה הפעלים שבה, שבה זהים זה לזה?

- א. בזמן ובשורש
- ב. בבניין ובזמן
- ג. בבניין ובגזרה
- ד. בשורש ובגוף

12. באיזה זוג שני הפעלים הם מאותו בניין?

א. הוצאתי — הוצאתי

ב. נקדו — נצבו

ג. מצג — מוצג

ד. יישן — ילד

את התשובות משאלה 13 והלאה כתוב במחברת הבחינה.
העתק למחברתך את מספר השאלה, וכתוב לידו את התשובה.

שאלות פתוחות (8 נקודות)

לפניך קטע ובו ארבעה פעלים מודגשים. קרא אותם, וענה על כל השאלות 13-20 שאחריו.
(לכל שאלה – נקודה אחת)

1 שורה	לפני כחודש אָתַר מקומו המדויק של בית כנסת עתיק שעל קיומו ידעו החוקרים,
2 שורה	אך עד היום לא ידעו היכן הוא.
3 שורה	מִרְצַפֶּת בית הכנסת נִוְתְּרוּ חלקים גדולים של פסיפס צבעוני, והארכאולוגים
4 שורה	עדיין תָּרִים אחר ממצאים נוספים בקרוב תִּתֵּר כניסה של מבקרים למקום.

13. מהו ה**שורש** של הפועל **אָתַר** (שורה 1) ? **אָתַר**

14. מהו ה**בניין** של הפועל **אָתַר** (שורה 1) ? **אַתַּר**

15. מהו ה**שורש** של הפועל **נִוְתְּרוּ** (שורה 3) ? **נִוְתַר**

16. מהו ה**בניין** של הפועל **נִוְתְּרוּ** (שורה 3) ? **נִוְתַר**

17. מהו ה**שורש** של הפועל **תָּרִים** (שורה 4) ? **תָּרַם**

18. מהו ה**בניין** של הפועל **תָּרִים** (שורה 4) ? **תָּרַם**

19. מהו ה**שורש** של הפועל **תִּתֵּר** (שורה 4) ? **תָּתַר**

20. מהו ה**בניין** של הפועל **תִּתֵּר** (שורה 4) ? **תָּתַר**

פרק ג – תצורת השם ותורת ההגה (16 נקודות)

בפרק זה עליך לענות במחברת הבחינה על ארבע מהשאלות 21-28 (לכל שאלה – 4 נקודות).
תוכל לבחור את השאלות כרצונך משתי החטיבות (מתצורת השם ומתורת ההגה) או רק
מאחת מהן.

שים לב: בשאלות שיש בהן סעיפים, יש לענות על כל הסעיפים.

בשאלות הסגורות העתק למחברתך את מספר השאלה, ולידו כתוב את התשובה
הנכונה במלואה (בלי ניקוד).

תצורת השם

21. I. איזה שם יוצא דופן מבחינת המשקל?

- א. מְצוּדָה ב. קְבוּצָה ג. גְבוּרָה ד. מְלוּכָה

II. איזה שם יוצא דופן מבחינת הגזרה?

- א. מוֹלְדֵת ב. תוֹשֵׁב ג. מוֹשֵׁל ד. תוֹחֵלֶת

22. באיזה זוג מילים שני השמות לא נוצרו באותה דרך תצורה?

א. איכות, כְּנוֹת

ב. תִּירוֹת, רְשׁוֹת

ג. פְּרִסוֹמָאִי, לוֹלֵן

ד. זְכוּת, זְפִינֵן

23. I. איזה שם יוצא דופן מבחינת דרך התצורה?

- א. רְצוֹן ב. בְּטָאוֹן ג. דְּמִיוֹן ד. שִׁירוֹן

II. נמק את בחירתך.

אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ

אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ
אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ

אֵלֶּיךָ
אֵלֶּיךָ
אֵלֶּיךָ

24. לפניך רשימת של חמישה שמות:

פְּנִימְיָהּ, מְנַהֵרָה, פְּעוּטוֹן, מְלוֹן, מְסַגֵּד

I. מהי המשמעות המשותפת לכל השמות שברשימה? א"ע

II. מייך את חמשת השמות לשתי קבוצות על פי דרך התצורה, וציין את דרך התצורה של כל קבוצה.

III. במה שונה דרך התצורה של המילה מְדַרְחָב מדרכי התצורה של השמות שברשימה?

א"ע, א"י, א"י, א"י, א"י

תורת ההגה

25. I. באיזה צירוף מילים יש ארבע אמות קריאה?

א. בית מְלֹאכָה

ב. תְּקוּפַת שִׁיא

ג. יְצִירָה גְאוּנִית

ד. אֲבֻטַחַת מִיַּדַע

II. באיזו מילה לא חל כיווץ דיפתונג?

א. מוֹרְשֵׁת עוֹלָם ב. יוֹרֵשׁ עֵצָר ג. מִיִּשְׁרָיִם מִבֵּט ד. תוֹרְשָׁה

26. באיזה זוג חלו בכל אחת משתי המילים שני תהליכים: שיכול עיצורים והידמות חלקית?

א. הַזְדַּמּוֹן, הַסְתַּמּוֹן

ב. הַסְתַּתֵּר, הַשְּׁתַּלֵּב

ג. הַצְטַמְצַם, הַשְּׁתַּקֵּם

ד. הַצְטַיֵּד, הַזְדַּקּוֹן

א"י, א"י, א"י, א"י, א"י

א"י, א"י, א"י, א"י, א"י

א"י, א"י, א"י, א"י, א"י

27. I. באיזו מילה השווה הוא שווא נח?

א. מְצִיָּאתָ ב. לְמִצְאוֹ ג. מוֹצְאִים ד. מְמַצְאִים

II. לפניך משפט:

מְצִאוּ אֶת הַהִבְדְּלִים.

הסבר כיצד נוצר השווא במילה מְצִאוּ.

$\text{h}^{\text{h}} \hat{\text{a}} \text{e} \text{z} \hat{\text{a}} \mu, \mu \hat{\text{i}} \hat{\text{i}} ; \hat{\text{i}} \text{e}$

28. לפניך שלוש מילים:

הַדְּרָדְרוֹת, מְשַׁדֵּר, דְּרָדֵר

I. העתק את שלוש המילים, וקבע מהו סוג הדגש או הדגשים בכל אחת מהן.

דגש קל, דגש חזק-תבניתי, דגש חזק משלים.

II. במילה שקבעת שיש בה דגש חזק משלים, הסבר כיצד הוא נוצר.

$\hat{\text{i}} \mu \hat{\text{i}} ; \hat{\text{i}} \text{e}$
 $\text{h}^{\text{h}} \hat{\text{a}} \text{e} \text{z} \hat{\text{a}} \mu$

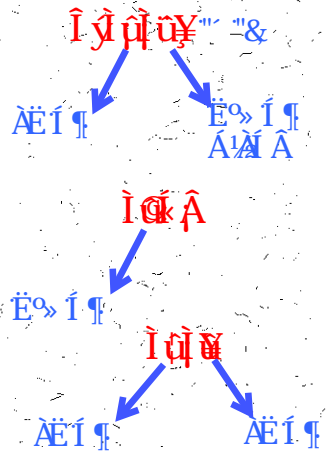
$\text{z} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}}$
 $\hat{\text{i}}^{\text{r}} \hat{\text{a}} \hat{\text{x}}$

$\hat{\text{y}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}}$

$\hat{\text{y}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \mu^{\text{r}} \&$

$\hat{\text{a}}_{1/2} \hat{\text{i}} \hat{\text{i}} \hat{\text{i}} \hat{\text{e}} \hat{\text{e}} \hat{\text{z}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \mu$
 $\hat{\text{a}}_{1/2} \hat{\text{a}}$

$\hat{\text{i}} \hat{\text{i}} \hat{\text{e}}$
 $\hat{\text{z}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{i}} \hat{\text{i}} \hat{\text{a}}$
 $\hat{\text{h}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{i}} \hat{\text{a}} \mu$

$\hat{\text{i}} \hat{\text{y}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \mu^{\text{r}} \&$ ← $\hat{\text{i}} \hat{\text{y}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \mu^{\text{r}} \&$ ← $\hat{\text{i}} \hat{\text{y}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \mu^{\text{r}} \&$
 $\hat{\text{a}}_{1/2} \hat{\text{a}} \hat{\text{e}} \hat{\text{i}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{i}} \hat{\text{a}} \hat{\text{i}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \mu$ $\hat{\text{z}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{i}} \hat{\text{e}} \hat{\text{o}} \hat{\text{i}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}}$ $\hat{\text{h}} \hat{\text{e}} \hat{\text{a}} \hat{\text{i}} \hat{\text{a}} \hat{\text{a}}$

פרק ז – תחביר ושחבור (24 נקודות)

בפרק זה עליך לענות במחברת הבחינה על ארבע מהשאלות 29-35 (לכל שאלה – 6 נקודות).
שים לב: המשפטים בשאלות מפוסקים על פי כללי הפיסוק התדשים.

1. הנחיות כלליות לניתוח תחבירי:

העתק את המשפט למחברתך.

- סיווג: – ציין את הסוג התחבירי של המשפט – פשוט, איחוי (מאוחה, מחובר), מורכב.
– אם המשפט (או חלק ממנו) בעל חלקים כוללים (כולל) – ציין זאת.
תחימה: – במשפט איחוי (או בפסוקית מאוחה) – תחם את האיברים, וציין את הסוג התחבירי של כל איבר.
– במשפט מורכב (או בפסוקית מורכבת) – תחם את הפסוקית או את הפסוקיות, וציין את התפקיד ואת הסוג התחבירי שלהן.
הגדרה: – אם יש במשפט מילים מודגשות בקו, ציין את תפקידן התחבירי.

2. הנחיות כלליות לשחבור:

- הקפד על משמעות הגיונית במשפט ששחברת.
– הוסף או השמט מילים על פי הצורך.
– פסק כהלכה את המשפט ששחברת.

29. קרא את המשפטים (1)–(2) שלפניך, וענה על הסעיפים א–ב שאחריהם.
(1) ב-28 בכל חודש בני נוער מקריית ים, חברי "סירת 28", מלווים קשישים

לסיניפי הבנק לשם קבלת הקצבה החודשית.

(2) חלה ירידה במספר מקרי האלימות נגד הקשישים בקריית ים.

א. נתח את משפט (1) (על פי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש הפרק). (3 נקודות) E^{A}

ב. שחבר את משפטים (1) ו-(2) למשפט פשוט בעל תיאור סיבה. שמור על משמעות

המשפטים (שים לב להנחיות לשחבור שבראש הפרק). (3 נקודות)

$\text{I}^{\text{L}} ; \text{A}^{\text{A}} \text{I}^{\text{A}} \text{I}^{\text{A}} ; \text{I}^{\text{L}}$

קרא את המשפט שלפניך, וענה על הסעיפים א–ב שאחריו.

לאחר ביקור במרכז המבקרים של עכו העתיקה כתב יוסי כהן בספר האורחים:

"התרשמתי מאוד מן הפיתוח של המקום, ואני מביטח שאבוא שוב".

א. שחבר את המשפט הנתון למשפט בדיבור לעקיף (שים לב להנחיות לשחבור שבראש הפרק).

(2 נקודות) $\text{I}^{\text{L}} ; \text{A}^{\text{A}} \text{I}^{\text{A}} \text{I}^{\text{A}} ; \text{I}^{\text{L}}$

ב. לפניך חלק מן המשפט הנתון: "התרשמתי מאוד מן הפיתוח של המקום, ואני

מביטח שאבוא שוב".

(1) מהו התפקיד התחבירי של חלק זה במשפט הנתון? (2 נקודות)

(2) נתח חלק זה (על פי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש הפרק). (2 נקודות)

שאלה 29 סעיף ב'

בעקבות ליווי קשישים לסניפי הבנק לשם קבלת הקצבה החודשית ב-28 בכל חודש ע"י בני נוער מקריית-ים, חברי "סיירת 28", חלה ירידה במספר מקרי האלימות נגד הקשישים בקריית-ים.

שאלה 30 סעיף א'

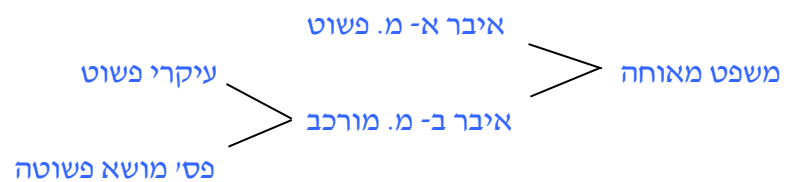
לאחר ביקור במרכז המבקרים של עכו העתיקה כתב יוסי כהן בספר האורחים שהוא התרשם מאוד מן הפיתוח של המקום, והוא מבטיח שיבוא שוב.

שאלה 30 סעיף ב' (1)

פסוקית מושא

שאלה 30 סעיף ב' (2)

א התרשמתי מאוד מן הפיתוח של המקום, ואני מבטיח שאבוא שוב. ב פס' מושא

31. קרא את שלושת המשפטים (1)-(3) שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.
- (1) האקדמיה ללשון העברית פרסמה מילון קטן בן שישים מילים מחידושיה.
 - (2) המילון פורסם לכבוד מלאות שישים שנה למדינה.
 - (3) בחופשת הפסח וביום העצמאות חילקה רשות הטבע והגנים את המילון למבקרים בגנים הלאומיים ובשמורות הטבע.
- א. ציין את הסוג התחבירי של משפט מספר (3) (על פי הסיווג שבתנחיות לניתוח תחבירי שבראש פרק ד).
- $\ddot{A} \ddot{A} \ddot{L}$ (2 נקודות) $\ddot{A} \ddot{L}$
- ב. שחבר את משפט (3) מפעיל לסביל, (שים לב להנחיות לשחבור שבראש פרק ד).
- $\mu \gg \ddot{A} \ddot{E} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E} \gg \ddot{A} \ddot{E} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E}$ (2 נקודות) $\ddot{A} \ddot{E} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E} \gg \ddot{A} \ddot{E} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E}$
- ג. שחבר את כל המשפטים (1), (2), (3) למשפט אחד מסוג תחבירי כלשהו.
- (שים לב להנחיות לשחבור שבראש פרק ד). (2 נקודות) $\mu \mu : \ddot{A} \ddot{E} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E} ; \ddot{I} \ddot{L}$

32. קרא את המשפט שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.
- נער שמלאו לו ארבע-עשרה שנה יועסק רק בעבודות קלות, כדי שבריאותו והתפתחותו לא ייזקו.
- א. נתח את המשפט (על פי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש פרק ד).
- ב. שחבר את המשפט למשפט פשוט. שמור על תוכנו (שים לב להנחיות לשחבור שבראש פרק ד).
- $\ddot{I} \ddot{A} \ddot{A} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E}$
 $\mu \ddot{I} \ddot{A} \ddot{A}$
 $\mu \ddot{I} \ddot{A} \ddot{A} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E}$
 $\ddot{A} \ddot{E} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E}$
 $\ddot{A} \ddot{E} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E}$
- (2 נקודות) $\mu \ddot{I} \ddot{A} \ddot{A} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E} ; \ddot{I} \ddot{L} \ddot{E} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E}$
 $\mu \ddot{I} \ddot{A} \ddot{A} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E} ; \ddot{I} \ddot{L} \ddot{E} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E}$

33. בכל אחד מהמשפטים א-ו שלפניך, ציין את התפקיד התחבירי של המילה "עכו" המודגשת בקו.
- 6 נקודות) $\ddot{I} \ddot{A}$
- א. בשנת 2001 הכריז אונסקו על עכו העתיקה כעיר מורשת עולם.
 - ב. בעכו הצלבנית חיו זה לצד זה נוצרים, יהודים ומוסלמים.
 - ג. בשנת 1291 נפלה עכו לידי הממלוכים.
 - ד. השלטון הצלבני בעכו נמשך כמאתיים שנה.
 - ה. העיר הצלבנית עכו זכתה למעמד של בירת הממלכה.
 - ו. ראש העיר היוצא אמר במסיבת עיתונאים: "אפעל למען עכו גם לאחר פרישתיי".
- $\ddot{I} \ddot{A} \ddot{I} \ddot{I} \ddot{E}$

שאלה 31 סעיף ג'

האקדמיה ללשון העברית פרסמה מילון קטן בן שישים מילים מחידושיה במלאת שישים שנה למדינה, ובחופשת הפסח וביום העצמאות חילקה אותו רשות הטבע והגנים למבקרים בגנים הלאומיים ובשמורות הטבע.

אפשרות נוספת-

בחופשת הפסח וביום העצמאות חילקה רשות הטבע והגנים למבקרים בגנים הלאומיים ובשמורות הטבע את המילון הקטן בן שישים מילים מחידושי האקדמיה שפורסם על ידיה במלאת שישים שנה למדינה.

34. לפניך מודעת פרסומת. קרא אותה, וענה על הסעיפים א-ג שאחריה.

(שים לב להנחיות לשחבר שבראש פרק ד.)

הנזכה נהמר
ועור לא היינום בעכו

בואו לבקר ב"מסלול הגבורה" בעכו העתיקה.

נהלך על החומות הבצורות, נתפעל מהמראות של השוק הססגוני.
נריח את ריח התבלינים ונשמע סיפורים:
על החשמונאים שלחנו על העיר.
על חיים פרחי שעמד בגבורה מול אל-ג'אזר האכזר.
על בית-כנסת הרסח"ל שנגזל והפך ל...
על גבורת לוחמי המחתרות שברחו מהכלא השמור ביותר במזרח התיכון.
הסיורים יתקיימו בשבת ושלשום (11/12) בשבת (11/12).
יכאור: מא 15 שעה, עולמה, החל מהשעה 10:00. מחיר: 20 ש"ח.
עלות: 15 ₪ למבוגר, 20 ₪ לילד.
יש אפשרות לקבוצות מאורגנות במחיר סוזל-בתאום מראש.

א. לפניך שני משפטים (1)-(2) מן המודעה:

א. לפניך שני משפטים (1)-(2) מן המודעה:
(1) בואו לבקר ב"מסלול הגבורה" בעכו העתיקה.
(2) נהלך על החומות הבצורות, נתפעל מהמראות של השוק הססגוני,
נריח את ריח התבלינים ונשמע סיפורים.

א. לפניך שני משפטים (1)-(2) מן המודעה:

(1) בואו לבקר ב"מסלול הגבורה" בעכו העתיקה.
(2) נהלך על החומות הבצורות, נתפעל מהמראות של השוק הססגוני,
נריח את ריח התבלינים ונשמע סיפורים.

ב. לפניך משפט על פי המודעה:
נשמע על גבורת לוחמי המחתרות שברחו מהכלא השמור ביותר במזרח התיכון.
שחבר משפט זה למשפט מורכב בעל פסוקית מושא (השתמש בזמן עבר).
(2 נקודות)

ג. לפניך שורה על פי המודעה:
עלות הסיור: 15 ש"ח למבוגר, 20 ש"ח לילד.
כתוב נתונים אלה במשפט איחוי, שכל אחד מאיבריו הוא משפט פועלי.
(2 נקודות)

המשך בעמוד 13/

35. לפניך טבלה ובה מוצגים נתונים על שכר המינימום שמשולם לבני נוער עובדים. עיין בה, וענה על הסעיפים א-ג שאחריה (שים לב להנחיות לשחזור שבראש פרק ד).

שכר המינימום לבני נוער עובדים

הגיל	השכר החודשי (בש"ח) (עד 40 שעות שבועיות)	השכר לשעה (בש"ח)	אחוז השכר משכר המינימום במשק
עד 16	2600	15	70%
16 עד 17	2800	16	75%
17 עד 18	3100	18	83%

- א. בחר מהטבלה נתון אחד על בני נוער עובדים שגילם הוא עד 16, וכתוב משפט (מסוג תחבירי כלשהו) שיבטא נתון זה. (2 נקודות)
- ב. כתוב משפט איהוי ובו תשווה בין נתון אחד הנוגע לנערים שגילם הוא 16 עד 17 ובין נתון מקביל הנוגע לנערים שגילם הוא 17 עד 18. (2 נקודות)
- ג. כתוב משפט (מסוג תחבירי כלשהו) ובו מסקנה אחת העולה מהנתונים שבטבלה. (2 נקודות)

המשך בעמוד 14 /

המשך בעמוד 14 /

פרק ה – הבנה (16 נקודות)

קרא את המאמר שלפניך וענה על השאלות שאחריך.

עכו העתיקה – עיר מורשת עולם

(מעובד על פי מאמר מאת יעל פורמן-נעמן ויעל אלף*)

- בשנת 2001 הכריז אונסקו – הארגון לחינוך, למדע ולתרבות מטעם האו"ם – על עכו העתיקה כעיר מורשת עולם. בכך מצטרפת עכו לרשימה של מאות אתרי תרבות ברחבי העולם שהוכרוזו כאתרי מורשת עולם.
- בשנת 1972 יזם אונסקו את "האמנה להגנה על מורשת התרבות והטבע ברחבי העולם". בהצהרת החזון של האמנה נאמר שהארגון "שואף לזהות את מורשת התרבות ומורשת הטבע ברחבי העולם, הנחשבות לבעלות ערך יוצא מן הכלל עבור האנושות, להגן עליהן ולשמר אותן". מורשת התרבות, כפי שהוגדרה באמנה, כוללת בין השאר מבנים ואתרים ייחודיים מבחינה היסטורית, אמנותית או מדעית.
- מדינה החתומה על האמנה יכולה להגיש בקשה לכלול אתר המצוי בתחומה ברשימת אתרי מורשת עולם. האתר נבחר על פי קריטריונים המפורטים במדריך "הנחיות מעשיות ליישום אמנת מורשת עולם" (הקריטריונים בעמוד 15 להלן). בעצם החתימה על האמנה המדינה מתחייבת להגן על אתרי מורשת עולם שבתחומה ולשמר אותם.
- בשנת 1999 הצטרפה מדינת ישראל למדינות שחתמו על האמנה, ומאז הכריז אונסקו על חמישה אתרים בארץ כאתרי מורשת עולם, ובהם עכו העתיקה.
- מתוקף פעילותה של רשות העתיקות בעכו העתיקה – בשימור המורשת הבנויה של עכו ובהגנה עליה – הוחלט שתהליך הגשת המועמדות יהיה באחריות צוות מטעם רשות העתיקות. במסגרת הגשת המועמדות היה צריך לקבוע לפי אילו מן הקריטריונים ראוייה עכו להיכלל ברשימת ערי מורשת עולם, ולהציג את חשיבותה של העיר ואת ערכיה התרבותיים לאור קריטריונים אלו. ואכן עכו העתיקה היא נכס תרבותי ועדות היסטורית ייחודית ליצירה אנושית המשלבת תרבויות מתקופות שונות. עכו היא עיר חיה שקיומה נמשך ברציפות כ-4,000 שנה. שתי תקופות של שיא היו בחיי העיר: התקופה הצלבנית והתקופה העותמאנית. לאורך המאות ה-12 וה-13 הייתה עכו הגדולה והעשירה בערי הממלכה הצלבנית. היא הייתה עיר המסחר הראשית של הממלכה והחשובה בנמליה, לשווקיה זרמו סחורות מאירופה ואף מהמזרח הרחוק. המלכים הצלבנים ישבו בה, ושליטים זרים ביקרו בה. היא הייתה מקום מושבו של בית הדין העליון של הממלכה, שהיה המוסד השלטוני המרכזי. הצלבנים הביאו עמם טכנולוגיות בנייה אירופיות, זבנו בעכו ביצורים ומבנים מונומנטליים ששאבו את סגנונם מן המערב, תוך שימוש בחומרי בנייה מקומיים. נבנו בה חומה, מצודות, כנסיות, בתי מלאכה, בתי מגורים, רחובות, מערכות מסתור ומנהרות ניקוז. בעכו הצלבנית חיו אלה לצד אלה נוצרים, יהודים ומוסלמים. הכיבוש הממלוכי-מוסלמי בשנת 1291 שם קץ לתור הזהב של עכו. העיר נחרבה ועמדה בשימונה 250 שנה.

* המאמר פורסם בפברואר 2005 באתר של רשות העתיקות במרשתת (אינטרנט).

במאה ה-18 – בתקופת השלטון העותמאני – שבה עכו והייתה לחשובה בערי ארץ-ישראל. דאהר אל-עמר, ששלט בשנים 1740-1775, ראה בעיר זו את גולת הכותרת של פעילותו המדינית והכלכלית, והביא לעיר את תור הזהב החדש. עכו הפכה שוב עיר נמל משגשגת, היא נבנתה מחדש, והמבנים הצלבניים בה שימשו יסודות לבנייה החדשה. כך נוצר מיזוג ייחודי שאין כמותו בעולם כולו. מתאר העיר הצלבנית בה השתמר תוך שהיא מקבלת צביון מזרחי מסורתי. סמטאות צרות, מבני ממשל, מסגדים, חיאנים, שווקים, בתי מרחץ, בתי מלאכה ומסחר ובתי מגורים סביב חצרות פנימיות. תחת שלטונו של אחמד ג'יאר (1775-1804) זכתה עכו למעמד של בירת מחוז צידון, וביצוריה המרשימים עמדו במצור שהטיל עליה נפוליאון באביב 1799. אולם מראשית המאה ה-19 הלך מעמדה של עכו וירד, ומצבה הכלכלי הידרדר בד בבד עם דעיכת האימפריה העותמאנית.

שתי תקופות הפריחה של העיר משתמרות בעכו בת-ימינו בדרך יוצאת דופן: העיר הצלבנית מצויה ברובה מתחת לפני האדמה, ומעליה בנויה העיר העותמאנית. ההכרזה על עכו העתיקה כעיר מורשת עולם עשויה להיות מנוף לשימורה ולשיקומה, כפי שמתחייב מן החתימה של מדינת ישראל על האמנה של אונסקו. השימור עשוי להיות גם מנוף לשיקומה החברתי-כלכלי של העיר. כלכלתה של עכו, כמו של ערים היסטוריות אחרות בעולם, עשויה להיות מושתתת על ענף התיירות. זאת בתנאי שפרנסי העיר ישכילו לשמר את האותנטיות שעליה נשען ענף כלכלי זה, תוך שהם מגלים רגישות ראויה לשימור העיר החיה ותוך שיתוף פעולה עם תושביה.

הקריטריונים לבחירת אתר מורשת תרבות*

- כדי להיכלל ברשימת אתרי מורשת עולם בתחום התרבות, על האתר לעמוד לפחות באחד מן הקריטריונים האלה:
 - (1) להיות יצירת מופת המבטאת את גאונות היצירה האנושית.
 - (2) להציג התפתחות חשובה ומשמעותית של תפיסות וערכים באזור של מפגש בין תרבויות בתחומים האלה: אדריכלות, טכנולוגיה, אמנות, תכנון ערים או-עיצוב נוף.
 - (3) להיות עדות ייחודית או לפחות יוצאת דופן למסורת של תרבות קיימת או נכחדת.
 - (4) לשמש דוגמה יוצאת דופן לסוג בנייה או למכלול אדריכלי או טכנולוגי או לנוף – המייצגים שלב חשוב בהיסטוריה האנושית.
 - (5) לשמש דוגמה יוצאת דופן להתיישבות אנושית מסורתית או לשימוש מסורתי באדמה או בים – המייצגים תרבות (או תרבויות) או יחסי גומלין בין האדם לסביבה [...]
 - (6) להיות קשור ישירות, או באופן מוחשי, לאירועים או למסורות חיות, לרעיונות או לאמונות, ליצירות אמנות וספרות בעלות איכות אוניברסלית יוצאת מן הכלל.
- נוסף על ששת הקריטריונים הללו נקבעו שני מבחנים שהאתר הנבחר צריך לעמוד בהם:
- (א) על האתר הנבחר לעמוד **במבחן האותנטיות** מבחינת העיצוב, החומר, הביצוע או הקשר לסביבה [...]
 - (ב) על האתר הנבחר לעמוד **במבחן ההגנה**. עליו להיות מוגן באמצעים שיבטיחו את שימורו, וזאת על ידי ניהול מתאים או באמצעות מנגנוני תכנון ובקרה.

* על פי המדריך "הנחיות מעשיות ליישום אמנת מורשת עולם" (1972), כפי שהתפרסמו באתר של אונסקו.

השאלות

ענה על ארבע השאלות 36-39.

36. א. לפניך שלושה משפטים (1)-(3).

קבע בנוגע לכל משפט אם אפשר להסיק אותו מן המאמר או לא. (3 נקודות)

העתק למחברתך את הספכה המציינת כל משפט, וכתוב לידה את קביעתך.

(1) מדינת ישראל יכולה להגיש מועמדות לאתרי מורשת עולם רק באמצעות רשות העתיקות.

(2) הבחירה בעכו כאתר מורשת עולם מבטיחה שגשוג ופריחה כלכלית של העיר.

(3) בעכו העתיקה יש שילוב של סגנונות בנייה.

ב. בחר באחד מהמשפטים (1)-(3) מסעיף א ונמק את קביעתך, על פי המאמר.

(3 נקודות) $\text{fl } \mu : \hat{\text{A}}\text{fi } \hat{\text{I}} \hat{\text{I}} ; \hat{\text{I}}\text{L}$

37. עיין ברשימת הקריטריונים לבחירת אתר מורשת תרבות (עמוד 15).

הסבר על פי קריטריון אחד או יותר מן הרשימה, מדוע נבחרה עכו כאתר מורשת עולם.

שים לב: ציין את מספר הקריטריון או את מספרי הקריטריונים שעליהם התבססת.

(5 נקודות) $\text{fl } \mu : \hat{\text{A}}\text{fi } \hat{\text{I}} \hat{\text{I}} ; \hat{\text{I}}\text{L}$

38. א. "כלכלתה... עשויה להיות מושתתת על ענף התיירות". (שורות 45-46)

מהי המשמעות של צירוף המילים "להיות מושתתת" בהקשר זה?

העתק למחברתך את התשובה הנכונה. (נקודה אחת)

(1) להתבסס

(2) להתרחב

(3) להתקיים

(4) להשתנות

ב. "בתנאי שפרנסי העיר ישכילו לשמר את האותנטיות". (שורות 46-47)

מהי המשמעות של המילה "ישכילו" בהקשר זה?

העתק למחברתך את התשובה הנכונה. (נקודה אחת)

(1) יציגו שיקולים

(2) ינהגו בתבונה

(3) ירכשו השכלה

(4) ילמדו על שימור

שאלה 36 סעיף א' + סעיף ב'

משפט מס' 1

לא ניתן להסיק מהמאמר.

נימוק: עפ"י המאמר, כל מדינה שחתומה על האמנה להגנה על מורשת התרבות והטבע ברחבי העולם, יכולה להגיש בקשה לכלול אתר מתחומה ברשימת אתרי מורשת עולם. רשות העתיקות היא זו שהגישה את המועמדות מתוקף פעילותה, אך היא לא הגורם הבלעדי שיכול לעשות זאת.

הוכחה מהטקסט:

שורה 9: "מדינה החתומה על האמנה יכולה להגיש בקשה..."
שורות 15-16: "מתוקף פעילותה של רשות העתיקות... בעכו העתיקה... הוחלט שתהליך הגשת המועמדות יהיה באחריות צוות מטעם רשות העתיקות".

משפט מס' 2

לא ניתן להסיק מן המאמר.

נימוק: עשוי אינו בהכרח מבטיח.

הוכחה מהטקסט:

שורות 44-45: "השימור עשוי להיות גם מנוף לשיקומה החברתי כלכלי של העיר".

משפט מס' 3

ניתן להסיק מן המאמר.

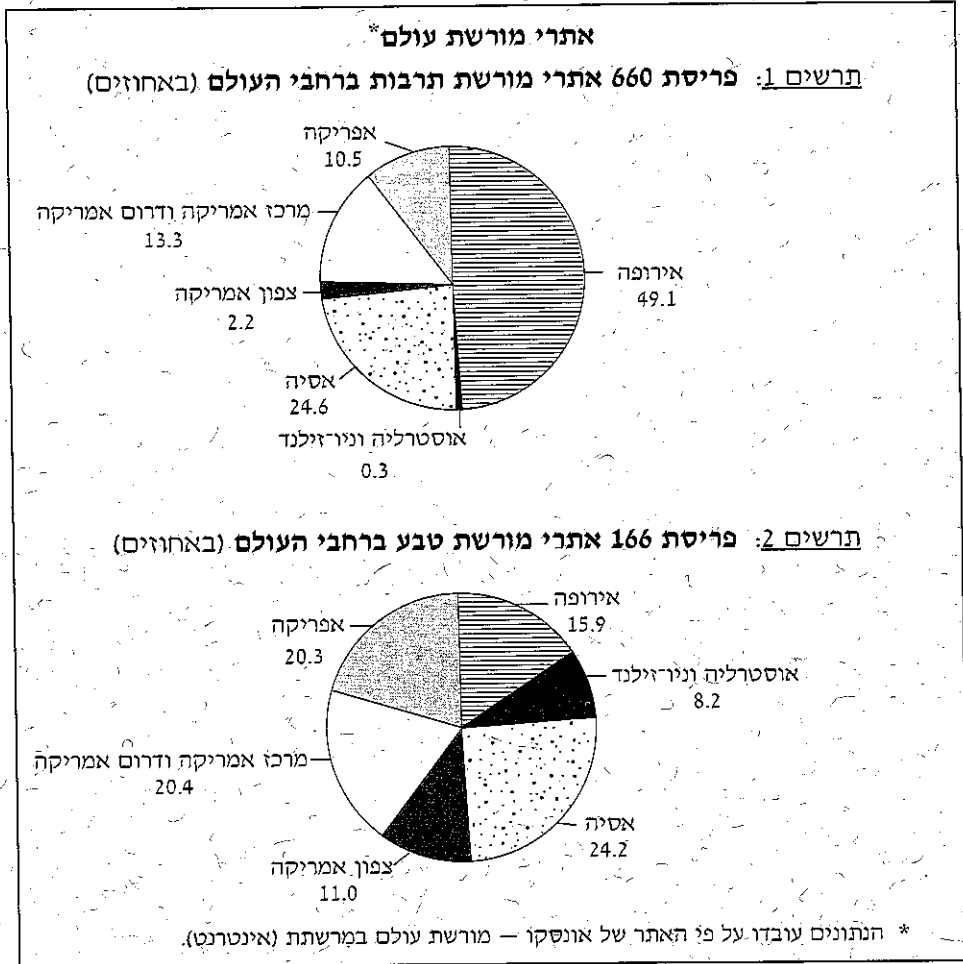
נימוק: שורות 34-36: "כך נוצר מיזוג ייחודי שאין כמותו בעולם כולו. מתאם העיר הצלבנית בה השתמר תוך שהיא מקבלת צביון מזרחי מסורתי".

שאלה 37

עפ"י קריטריונים 2 ו-4 ברשימה, עכו משמשת דוגמה יוצאת דופן למכלול אדריכלי, לסוג בנייה ולמפגש בין תרבויות.
עפ"י שורות 34-37 בטקסט, בעכו קיים מיזוג ייחודי שאין כמותו בעולם המשלב בין שימור מתאם העיר הצלבנית לבין צביון מזרחי מסורתי.

הוכחה מהטקסט:

39. תרשימים 1-2 שלפניך מציגים את הפריסה של אתרי מורשת התרבות ואתרי מורשת הטבע ברחבי העולם, שעליהם הכריז אונסקו עד שנת 2007. עיין בתרשימים האלה, וענה על אחת מהשאלות הבאות.

- א. כתוב מסקנה כללית העולה מהשוואה בין תרשים 1 לתרשים 2 בנוגע לאתרי מורשת בעולם. (3 נקודות) $\bar{x} \pm \sigma$; $\bar{y} \pm \sigma$; $\bar{z} \pm \sigma$
- ב. עיין בתרשים 1, והצע הסבר לפריסת אתרי מורשת תרבות בעולם כפי שהיא מוצגת בו. (3 נקודות) $\bar{x} \pm \sigma$; $\bar{y} \pm \sigma$; $\bar{z} \pm \sigma$

פרק ו - הבעה (12 נקודות)

40. מטלת סיכום

כתוב סיכום (בהיקף של כ-10 שורות) על ההיסטוריה של עכו העתיקה, על פי המאמר.

$\bar{A} \pm \sigma$; $\bar{B} \pm \sigma$; $\bar{C} \pm \sigma$; $\bar{D} \pm \sigma$

בהצלחה!

שאלה 39 סעיף א'

מהשוואה בין שני התרשימים עולה כי אירופה היא המרכז הגדול ביותר בו פרוסים אתרי מורשת
תרבות, ואילו אתרי מורשת טבע פרוסים באופן כמעט זהה בין היבשות השונות.

שאלה 39 סעיף ב'

תתקבל כל תשובה בתנאי שתהיה מנומקת היטב.